

15.05.2017

Kj/10

§ 537

Helsingin kaupungin linjaus kansainvälistä suojelua saavien vastaanoton täsmentämiseksi ja lapsiperheiden kuntapaikkakiintiöksi

HEL 2016-009812 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti jatkaa kiintiöpakolaisten sekä haavoittuvassa asemassa olevien täysi-ikäisten turvapaikan saaneiden henkilöiden vastaanoton osalta Helsingin kaupungin ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa avointa sopimusta ilman etukäteen sovittua jatkuvaa määrällistä kuntapaikkakiintiötä.

Samalla kaupunginhallitus päätti tehdä vuodelle 2017 kertaluontoisen kuntapaikkakiintiön enintään 10 lapsiperheelle. Kuntapaikkakiintiö täytetään ensisijaisesti perheillä, joiden lapset ovat perusopetuksessa tai esiopetuksessa Helsingissä, joiden oleskelukuntana on Helsinki ja jotka tosiasiallisesti asuvat Helsingin kaupungin vastaanottokeskuksessa.

Kaupunginhallitus kehottaa kiinteistöviraston asunto-osastoa yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa huolehtimaan kuntapaikan saaneiden henkilöiden asumisen järjestämisestä.

Samalla kaupunginhallitus kehottaa valmistelemaan vastaavan esityksen kuntapaikkakiintiöstä yksityismajoituksessa olevien lapsiperheiden osalta mahdollisimman pikaisesti. Lisäksi kaupunginhallitus kehottaa tuomaan kuntapaikkatilanteen uudelleen arvioitavaksi kaupunginhallitukseen syksyllä 2017.

Käsittely

Vastaehdotus:
Hannu Oskala:

Samalla kaupunginhallitus kehottaa valmistelemaan vastaavan esityksen kuntapaikkakiintiöstä yksityismajoituksessa olevien lapsiperheiden osalta mahdollisimman pikaisesti. Lisäksi kaupunginhallitus kehottaa tuomaan kuntapaikkatilanteen uudelleen arvioitavaksi kaupunginhallitukseen syksyllä 2017.

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Hannu Oskalan vastaehdotuksen mukaan

15.05.2017

Kj/10

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Lasse Männistö, Mika Raatikainen, Tatu Rauhamäki

Ei-äännet: 10

Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Antti Koskela, Silvia Modig, Hannu Oskala, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Laura Rissanen, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka

Kaupunginhallitus hyväksyi Hannu Oskalan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 5 - 10.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Laura Kyntölä, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 36666
laura.kyntola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sosiaali- ja terveystieteiden lausunto
- 2 Asuntolautakunnan lausunto
- 3 Opetusviraston lausunto
- 4 Varhaiskasvatustieteiden lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää jatkaa kiintiöpakolaisten sekä haavoittuvassa asemassa olevien täysi-ikäisten turvapaikan saaneiden henkilöiden vastaanoton osalta Helsingin kaupungin ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa avointa sopimusta ilman etukäteen sovittua jatkuvaa määrällistä kuntapaikkakiintiötä.

Lisäksi Helsingin kaupunginhallitus päättää tehdä vuodelle 2017 kertaluontoisen kuntapaikkakiintiön enintään 10 lapsiperheelle. Kuntapaikkakiintiö täytetään ensisijaisesti perheillä, joiden lapset ovat perusopetuksessa tai esiopetuksessa Helsingissä, joiden oleskelukuntana on Helsinki ja jotka tosiasiallisesti asuvat Helsingin kaupungin vastaanottokeskuksessa.

Kaupunginhallitus kehottaa kiinteistöviraston asunto-osastoa yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden maahanmuuttoyksikön kanssa huolehtimaan kuntapaikan saaneiden henkilöiden asumisen järjestämisestä.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin ja ELY-keskuksen voimassa oleva avoin sopimus on hyväksytty kaupunginhallituksessa syyskuussa 2016 (khs 19.9.2016, § 815). Helsingin kaupunki ja valtio ovat solmineet ensimmäisen avoimella periaatteella sitovan sopimuksen kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta vuonna 1993 (kvsto 16.6.1993, §177) ja sitä on jatkettu vuosina 2007 (khs 27.8.2007, §1078) ja 2014 (khs 16.6.2014, §698) tehdyillä päätöksillä pakolaisten vastaanotosta sekä pakolaisista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Kuntapaikkoja on Helsingissä kiintiöity ainoastaan poikkeustapauksissa. Vuonna 2014 vastaanotettiin 50 kiintiöpakolaista kertaluonteisesti Syyriasta ja heille osoitettiin asunnot. Helsingin kaupungin omistamasta vuokra-asunkannasta (khs 16.6.2014, § 698) ja vuonna 2016 Helsinki sitoutui kertaluonteiseen 75 alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen vuosina 2015–2016 saapuneen turvapaikanhakijan vastaanottoon. Muuten pakolaisia on vastaanotettu kuntapaikoille avoimen sopimuksen perusteella henkilöstö- ja asumisen järjestämiseen suunnattujen resurssien sallimissa rajoissa.

Kaupunginhallitus on 16.1.2017 kokouksessaan palauttanut asian (16.1.2017 §33) valmisteluun siten, että ”Helsinki myöntää kuntapaikan oleskeluluvan saaneille lapsiperheille, jotka ovat pääosan vastaanottoaikaa asuneet Helsingissä; tavoitteena turvata lasten koulupolut ja perheiden nopea kotoutuminen”. Vuonna 2016 Helsinki myönsi 100 kuntapaikkaa, joista 75 alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneille sekä 25 täysi-ikäisille kansainvälistä suojelua saaville. Täysi-ikäisten henkilöiden kohdalla ELY-keskus kysyy kuntapaikkaa avoimeen sopimukseen perustuen Helsingistä pääsääntöisesti kiintiöhätätapauksille sekä muissa erityisissä tapauksissa kuten esimerkiksi sairaalahoitoa vaativan sairauden, sukupuolivähemmistöön kuulumisen tai henkilön tai hänen perheensä turvallisuuden vuoksi. Vuonna 2017 maaliskuun loppuun mennessä Helsinkiin on jo otettu kuntapaikalle viisi kansainvälistä suojelua saavaa henkilöä, joista neljä ilman huoltajaa saapuneita alaikäisiä lapsia. Kuntapaikkojen lisäksi Helsinkiin saapui omaehtoisen muuton myötä noin 1 000 uutta oleskeluluvan saanutta maahanmuuttajaa vuoden 2016 aikana.

Helsinki tekee kertaotona määrällisen kuntapaikkakiintiön enintään 10 lapsiperheelle. Kiintiö täytetään ensisijaisesti lapsiperheillä, joiden lapset ovat perusopetuksessa tai esiopetuksessa Helsingissä, ja joiden oleskelukuntana on Helsinki ja he asuvat Helsingin kaupungin vastaanottokeskuksessa. Kertaoton määrä perustuu loppuvuoden määriä ennakoitujen Helsingissä vastaanottokeskuksissa olevien lapsiperheiden määrään. Sosiaali- ja terveysvirastolta saadun tiedon mukaan lapsiper-

heitä, joissa on esiopetus- tai kouluikäisiä lapsia, on tällä hetkellä alle viisi Helsingin vastaanottokeskuksissa.

Kuntapaikkakiintiö koskee vain vastaanottokeskuksissa asuvia, sillä Uudellamaalla kuntien, vastaanottokeskusten, Maahanmuuttoviraston, ELY:n sekä TE-toimiston yhteinen työryhmä on linjannut, että kunta-paikka voidaan myöntää vain vastaanottokeskuksissa asuville henkilöil-le; yksityismajoituksessa olevilla katsotaan jo olevan asuinpaikka kun-nassa. Kertaluontoinen täysi-ikäisiä ja huoltajien kanssa maahan saa-puneita kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä koskevan kuntakiin-tiön luominen ei vaadi erillistä sopimusta ELY-keskuksen kanssa, vaan kiintiön täyttämiseen riittää kunnan päätös.

Kuntapaikkakiintiö suoritetaan kertaotona, sillä Helsingin vastaanotto-keskukset koordinoivat Helsingin kautta kulkevaa transit-liikennettä muualle maahan. Olemassa olevan kuntapaikkajärjestelmän tarkoituk-sena onkin hajasijoittaa rajanylityspaikkojen kautta maahan saapuvia kansainvälistä suojelua hakevia ihmisiä tasaisemmin koko maahan. Hajasijoituksella tavoitellaan toimivia asumisratkaisuja ja tuetaan alu-eellista elinkeinopolitiikkaa koko maassa. Jatkuva kiintiösopimus kaik-kien lapsiperheiden sijoittamisesta kuntapaikalla Helsinkiin kaupungin ja ELY:n välillä lapsiperheiden sijoittamisesta Helsinkiin johtaisi myös ti-lanteeseen, jossa muut kunnat saisivat kannustimen siirtää lapsiperhei-tä oman vastaanottonsa piiristä Helsinkiin. Myös edellisten vuosien li-sääntyneet turvapaikanhakijamäärät tulevat lisäämään viiveellä Helsin-kiin muuttavien määrää omaehtoisen muuton kautta, vaikka turvapai-kanhakijoiden kokonaismäärä onkin ollut laskussa.

Transit-liikenteellä tarkoitetaan järjestelmää, jossa turvapaikanhakijat asuvat maahan tultuaan turvapaikkatutkinnan ja -puhuttelun aikana transit-vastaanottokeskuksissa. Turvapaikanhakijat eivät yleensä jää ensimmäiseen vastaanottokeskukseen hakemuksen koko käsittelyn ajaksi vaan heidät siirretään muualle maahan muihin vastaanottokes-kuksiin odottamaan päätöstä turvapaikkahakemukseensa. Vastaanotto-keskuksiin majoitetut turvapaikanhakijat voivat kuitenkin liikkua Suo-messa vapaasti ja he voivat myös järjestää majoituksensa itse vastaa-nottokeskuksien ulkopuolella yksityismajoituksessa. Vuoden 2017 ker-taotolla voidaan taata kuntapaikka Helsingistä kaikille Helsingin vastaa-nottokeskuksissa oleville ja oleskeluluvan saaville lapsiperheille, joiden lapset ovat esi- tai perusopetuksessa Helsingissä. Vuoden 2019 aikana voimaan astuva maakuntauudistus tulee lisäksi aiheuttamaan muutok-sia maahan saapuvien kansainvälistä suojelua hakevien ja saavien si-joittamiseen valtakunnallisella tasolla. Myös kuntapaikkajärjestelmän lähitulevaisuuden muutokset huomioiden sitoutuminen yhteen kertaot-ton on Helsingin kannalta perusteltua.

Vuokra-asuntotilanne on pysynyt Helsingissä haastavana ja etenkin kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysyntä on huomattavasti tarjontaa suurempaa. Vuokratasossa on Helsingissä suuret erot vapaarahoitteen ja valtion tukeman vuokra-asuntokannan välillä. Kaupungin vuokra-asuntoja hakee tällä hetkellä noin 15 500 kotitaloutta, joista lapsiperheitä on noin 25 prosenttia. Perheasuntoihin kohdistuu suuri kysyntä esimerkiksi muuttouhan tai ylisuurten asumiskustannusten takia sekä perheeseen kasvaessa ja avioerotilanteissa. Asuntojen kysyntä ylittää selvästi tarjonnan eikä kaikille kiireellisessä asunnon tarpeessa oleville helsinkiläisille lapsiperheille ole pystytty tarjoamaan kaupungin vuokra-asuntoa. Kuntapaikkakiintiöön sisältyvät perheet asutetaan maahanmuuttoyksikön tukiasuntoihin ja asunto-osasto vastaa yhdessä maahanmuuttoyksikön kanssa perheiden asuttamisesta.

Kansainvälistä suojelua tai siihen rinnasteisten perustein oleskeluluvan saaneiden henkilöiden vastaanoton järjestämisestä vastaa Helsingissä sosiaali- ja terveystieteiden maahanmuuttoyksikkö. Maahanmuuttoyksikkö tekee kaikille perheellisille asiakkaille perhekartoituksen sekä ohjaa perheen peruspalveluihin ja varmistaa niiden tarkoituksenmukaisuuden. Vanhempia tuetaan henkilökohtaisten tavoitteiden muodostamisessa muun muassa työn ja koulutuksen parissa ja oppivelvollisuuskäiset lapset ohjataan valmistavaan opetukseen. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden ja Helsingin vastaanottokeskuksissa rekisteröityneinä asiakkaina olevien lasten tietoja vertaamalla voidaan arvioida, että Helsingin kaupungin peruskouluissa oppilaina on korkeintaan 40 turvapaikanhakijalasta, joista suuri osa on yksityismajoituksessa asuvien perheiden lapsia. Tarkkaa määrää oppilaista ei ole, sillä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tai perusopetuksessa olevien oppilaiden maassaolostatusta ei kerätä.

Perusopetukseen valmistava opetus, jonka piirissä yllä mainitut 40 turvapaikanhakijalasta ovat, tapahtuu harvoin lasten omassa lähikoulussa, joten koulupolun jatkuvuutta samassa koulussa ei voida taata perusopetuksen valmistavan opetuksen päätyttyä. Helsinkiin muuttaa tällä hetkellä myös paljon oleskeluluvan saaneita lapsiperheitä muista kunnista, joissa aloitetut koulupolut jatkuvat jouhevasti Helsingissä. Koulupolkujen jatkuvuuden näkökulmasta Helsinkiin myönnettyillä kuntapaikoilla ei siis ole merkittävää vaikutusta. Varhaiskasvatuksessa turvapaikanhakijana olevia valmistavaa esiopetusta saavia lapsia on tällä hetkellä päiväkotien esiopetusryhmissä yhteensä yhdeksän lasta.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kaupunki laskuttaa kotouttamispalveluista koituvat kulut valtiolta jälkikäteen kaikista Helsinkiin muuttaneista tosiasiallisesti aiheutuneiden kulujen mukaisesti. Toteutuneiden kulujen lisäksi Helsinki on oikeutettu

15.05.2017

Kj/10

laskennalliseen korvaukseen jokaisesta vastaanotetusta henkilöstä. Korvaukset ovat 2 300 € vuodessa yli ja 6 845 € vuodessa alle seitsemänvuotiaista. Korvausaika on neljä vuotta kiintiöpakolaisena tulleista henkilöistä ja kolme vuotta turvapaikkamenettelyn kautta tulleista henkilöistä. Helsinki voi myös hakea lisätukia kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanotosta sekä kotoutumisesta koituvien kustannusten kattamiseen. Korvaukset maksetaan myös itsenäisesti Helsinkiin yksityismajoitukseen asumaan siirtyneistä henkilöistä.

Asunnot kuntapaikkakiintiöön sisältyville henkilöille hankitaan ensisijaisesti maahanmuuttoyksikön tukiasunnoista. Osalle voidaan hankkia asunto myös kaupungin vuokra-asuntokannasta. Asumisesta syntyvät suurimmat kustannukset syntyvät asumistuesta, joka on valtiollisesti korvattavien kustannusten piirissä. Asunnonvälityksestä ei synny lisäkustannuksia, joten esitetty kuntapaikkakiintiö ei aiheuta lisäresurssitarpeita asumisen osalta.

Lapsiperheiden määrän kasvaminen lisää erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrää kaupungissa ja edellyttää vastuusosiaalityöntekijöiltä erityistä työskentelyä perheen lapsen kanssa vanhempien kotoutumisen edistämiseksi tehtävän työn lisäksi. Kiintiön aiheuttamien taloudellisten vaikutusten osalta sosiaali- ja terveystieteiden kokonaisraamin sa puitteissa kohdentaa määrärahat maahanmuuttotoimintaan ja kiinnittää erityistä huomiota korvausten perimiseen valtiolta.

Lasten vähäisestä määrästä johtuen, ei esityksellä ole merkittävää vaikutusta perusopetukseen valmistavan opetuksen tai perusopetuksen järjestämiseen resurssitarpeiden näkökulmasta. Kun kiintiössä vastaanotetut turvapaikanhakijalapsen siirtyvät perusopetuksen oppilaisiksi ja saavat pysyvän kotiosoitteen Helsingistä, he siirtyvät lähikoulunsa oppilaisiksi normaalin oppilaaksiotto-prosessin mukaisesti. Samoista syistä myöskään valmistavan esiopetuksen osalta esitetty kuntapaikkakiintiö ei aiheuta lisäresurssitarpeita.

Esitys on valmisteltu kaupunginkansliassa yhdessä kiinteistöviraston, opetusviraston, sosiaali- ja terveystieteiden sekä varhaiskasvatusviraston kanssa. Pyydetty lausunnot on tehty sen hetkisen arvion mukaan noin 30 perheelle. Tämän hetkisen tiedon mukaan perheitä, joissa on esi- tai perusopetukseen osallistuvia lapsia, on vastaanottokeskuksissa alle viisi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Laura Kyntölä, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 36666
laura.kyntola(a)hel.fi

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

15.05.2017

Kj/10

Liitteet

- 1 Sosiaali- ja terveystieteiden lausunto
- 2 Asuntolautakunnan lausunto
- 3 Opetusviraston lausunto
- 4 Varhaiskasvatusta koskeva lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Tiedoksi
Kaupunginkanslia
Lausunnon antaneet virastot

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 08.05.2017 § 509

HEL 2016-009812 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

08.05.2017 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Sanna Vesikansan ehdotuksesta.

16.01.2017 Palautettiin

09.01.2017 Pöydälle

19.12.2016 Pöydälle

19.09.2016 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Laura Kyntölä, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 36666
laura.kyntola(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Opetusvirasto 30.3.2017

HEL 2016-009812 T 00 01 06

Kaupunginhallitus on 16.1.2017 kokouksessaan palauttanut asian Helsingin kaupungin linjaus kansainvälistä suojelua saavien vastaanoton täsmentämiseksi (§ 33) valmisteluun siten, että Helsinki myöntää kuntapaikan oleskeluluvan saaneille lapsiperheille, jotka ovat pääosan vastaanottoaikaa asuneet Helsingissä; tavoitteena on turvata lasten koulupolut ja perheiden nopea kotoutuminen. Kaupunginkanslia on pyytänyt opetusvirastolta kirjallista lausuntoa linjausmuutoksen vaikutuksesta perusopetuksen palveluihin ja resurssitarpeisiin.

Opetusvirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tai perusopetuksessa olevien oppilaiden maassaolostatusta ei kerätä, koska se ei ole opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden ja Helsingin vastaanottokeskuksissa rekisteröityneinä asiakkaina olevien lasten tietoja vertaamalla voidaan kuitenkin arvioida, että Helsingin kaupungin peruskouluissa oppilaina on korkeintaan 40 turvapaikanhakijaa.

Linjausmuutoksen perusteena todettiin, että halutaan turvata lasten koulupolut. On huomattava, että perusopetukseen valmistava opetus, jonka piirissä yllä mainitut 40 turvapaikanhakijalasta ovat, tapahtuu harvoin näiden lasten omassa lähikoulussa, joten koulupolut muuttuvat joka tapauksessa perusopetukseen valmistavan opetuksen päätyttyä. Helsinkiin muuttaa tällä hetkellä myös paljon oleskeluluvan saaneita lapsiperheitä muista kunnista, joissa aloitetut koulupolut jatkuvat jouhevasti Helsingissä. Koulupolun näkökulmasta kuntapaikalla ei siis ole merkittävää vaikutusta.

Keskimääräinen perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaskohdainen hinta on 14 840 euroa/vuosi. Helsinki saa laskennallista korvausta jokaisesta perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevasta oppilaasta 1 186 euroa/ läsnäolokuukausi. Koska linjausmuutos koskee koulunsa jo aloittaneita turvapaikanhakijalapsia, ei tällä ole vaikutusta perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämiseksi.

Kun kyseiset turvapaikanhakijalapset siirtyvät perusopetuksen oppilaiksi ja saavat pysyvän kotiosoitteen Helsingistä, he siirtyvät oman alueen lähikoulun oppilaiksi normaalin oppilaaksiottoprosessin mukaisesti. Koulupolkunsa Helsingissä aloittaneiden turvapaikanhakijalasten mää-

15.05.2017

Kj/10

rä on pieni perusopetuksen oppilasmäärään (noin 37 000) suhteutettuna.

Opetusvirasto toteaa, ettei kaupunginhallituksen linjausmuutoksella ole merkittävää vaikutusta perusopetukseen valmistavan opetuksen tai perusopetuksen järjestämiseksi palveluiden tai resurssitarpeiden näkökulmasta.

Lisätiedot

Sari Ahola, opetuskonsultti, puhelin: 310 86212
sari.ahola(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveysvirasto 29.3.2017

HEL 2016-009812 T 00 01 06

Sosiaali- ja terveysvirasto antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan sijoittamisen vaikutuksesta sosiaali- ja terveysviraston palveluihin ja resurssitarpeisiin.

Kohderyhmä

Turvapaikanhakijoiden kuntapaikkoja koskevan kaupunginhallituksen linjauksen (16.1.2017 § 33) piiriin kuuluvia oleskeluluvan saavia lapsiperheitä on Helsingissä arviolta noin 30 perhettä, joissa asuu noin 40 lasta. Arvioituun määrään sisältyvät turvapaikanhakijoina olevat perheet, joiden lapset ovat perusopetuksessa tai esikoulussa. Lisäksi perheiden oleskelukuntana on Helsinki ja he tosiasiallisesti asuvat Helsingin kaupungin vastaanottokeskuksessa tai yksityismajoituksessa Helsingissä. Perheiden tilanteet ovat kuitenkin turvapaikanhakuvaiheessa muuttuvia, jonka vuoksi yksilöityjä vastaanottopäätöksiä ei tässä vaiheessa kyetä tekemään.

Sosiaali- ja terveysviraston palvelut kansainvälistä suojelua saaville

Helsinkiin vakituisesti asumaan muuttavat ulkomaalaiset saavat sosiaalipalveluja samoin perustein kuin muutkin helsinkiläiset. Kiireetöntä terveydenhoitoa annetaan henkilöille, joiden kotikunta on Helsinki tai silloin kun Laki rajat ylittävstä terveydenhuollosta (2013/1201) tai kansainvälinen sosiaaliturva- tai muu sopimus velvoittaa hoidon antamiseen.

Maahanmuuttoyksikkö vastaa kansainvälistä suojelua tai siihen rinnasteisten perustein oleskeluluvan saaneiden henkilöiden vastaanoton järjestämisestä riippumatta siitä, onko kyse Suomeen ulkomailta tulevasta

kiintiöpakolaisesta, turvapaikkaprosessin kautta oleskeluluvan saavasta henkilöstä tai pakolaisen perheen yhdistämisen kautta maahan saapuvasta henkilöstä.

Maahanmuuttoyksikön kansainvälistä suojelua saavien asiakkaiden vastaanotto ns. kuntapaikalle, jolloin kaupunki järjestää vastaanotettavalle pakolaiselle myös asunnon, perustuu EU:n neuvoston direktiiviin 2003/9. Direktiivi koskee turvapaikanhakijoiden vastaanoton vähimmäisvaatimuksia jäsenvaltioissa erityistarpeissa olevien henkilöiden osalta. Direktiivissä tunnustetaan haavoittuvassa asemassa oleviksi henkilöiksi mm. alaikäiset, ilman huoltajaa tulevat alaikäiset, vammaiset, vanhuksset, raskaana olevat naiset, yksinhuoltajat, joilla on alaikäisiä lapsia, sekä kidutuksen, raiskauksen tai muun vakavan psyykkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneet henkilöt. Kuntapaikkamenettelyn kautta tuetaan haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kuntaan siirtymistä ensivaiheessa.

Maahanmuuttoyksikön järjestämiin alkuvaiheen vastaanottopalveluihin kuuluvat muun muassa asunnon järjestäminen kuntapaikan saaville, asunnon hankinnan muissa tilanteissa avustaminen ja tuki asumisessa, alkukartoitusten laatiminen, terveystarkastuksiin ohjaaminen, asiakkaiden palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnit, kotoutumissuunnitelmien tekeminen sekä erilaiset ohjaus-, neuvonta- ja arjen tuen palvelut.

Maaliskuussa 2017 maahanmuuttoyksikön asiakkuudessa oli 322 perhettä, joissa asui noin 700 lasta. Kaikille perheellisille asiakkaille tehdään perhekartoitus, jossa selvitetään laaja-alaisesti perheen nykytilanne ja perheen historia sekä lasten terveys ja hyvinvointi. Perhekartoituksessa sovitetaan yhteen perheenjäsenten kotoutumisen tavoitteita ja tuetaan psykoedukaation keinoin perheen arjen vakiintumista lapset yksilöllisesti huomioiden. Perhekartoituksen tekee sosiaalityöntekijä ja psykologi työparina kotikäynnillä haastatteleamalla koko perhettä.

Maahanmuuttoyksikkö ohjaa perheen peruspalveluihin tai varmistaa niiden tarkoituksenmukaisuuden perheen palvelutarpeiden mukaisesti. Aikuiset ohjataan pääasiassa kotoutumiskoulutukseen tai siihen rinnastettavaan omaehtoiseen koulutukseen. Lisäksi vanhempia tuetaan henkilökohtaisten tavoitteiden muodostamisessa ja koulutus- ja työuralle pääsemisessä yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Oppivollisuusikäiset lapset ja nuoret ohjataan Helsingin valmistavaan opetukseen. Tarvittaessa asiakkaita ohjataan muihin kunnan palveluihin tai ostopalveluihin terveydenhoidon, kuntoutuksen, terapian tai jonkin erityispalvelun järjestämiseksi. Maahanmuuttajat tarvitsevat tavallista enemmän tukea löytääkseen tai päästäkseen esimerkiksi asianmukaisen terveyspalveluiden piiriin.

15.05.2017

Kj/10

Asiakasryhmän erityistarpeita

Asiakasryhmän vanhemmat ja alaikäiset perheenjäsenet ovat usein erityisen tuen tarpeessa olevia henkilöitä ja lapsia, jotka ovat oikeutettuja sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaiseen omatyöntekijään. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun asiakkaan omatyöntekijällä on oltava sosiaaliryöntekijän kelpoisuus. Sosiaalihuoltolain 3 §:n mukaan erityistä tukea tarvitsevalle asiakkaalle tarkoitetaan henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvuuja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Sosiaalihuoltolain mukaan erityistä tukea tarvitsee mm. lapsi, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Erityistä tukea tarvitsevaa lasta koskevaa sosiaalihuoltoa toteutettaessa lapsen omatyöntekijän tai muun lapsen sosiaalipalveluista vastaavan työntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti.

Kansainvälistä suojelua saavat ovat usein jo ennen Suomeen tuloaan traumatisoituneita ja aiemmin koetut sota- ym. traumat aktivoituvat monesti vasta myöhemmin, jopa silloin, kun muut asiat ovat kunnossa. Myös maahanmuuton jälkeen syntyneet olosuhteet lisäävät kuormitusta ja avuttomuuden kokemuksia erilaisessa yhteiskunnassa, vaikka henkilöllä muutoin onkin monenlaisia taitoja ja kykyjä. Paljon palvelutarpeita ja selvittelyä vaativia asioita liittyy myös seuraaviin arjen pulmiin:

- somaattinen kipu, johon ei löydy lääketieteellistä diagnoosia tai ratkaisua
- riippuvuudet (päihderiippuvuus, peliriippuvuus)
- henkilön kapea sosiaalinen verkosto tai vaikeus solmia sosiaalisia suhteita
- arjen hallinta ja itsenäisen asioimisen hankaluus ja hitaus (etenkin kiintiöpakolaisilla sekä luku- ja kirjoitustaidottomilla)
- uni-valverytmin, liikunnan, ravinnon, ilmaston ja kulttuurin vaikutus psykofyysiseen terveydentilaan; syömishäiriöt
- taloudellisen tilanteen ja arjen hallinnan vaikutus hyvinvointiin ja terveydentilaan

Sosiaalihuoltolain mukaan erityistä tukea tarvitsee mm. lapsi, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Maahanmuuttoon liittyvät olosuhteet lisäävät etenkin psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvää erityisen tuen tarvetta. Myös muut, kuten arjessa ja suoriutumisessa olevat puutteet ja kasvuympäristön epävakaus, edellyttävät aktiivista työskentelyä. Perheissä ilmenee esi-

merkiksi perhedynamiikan häiriöitä, kuten yhden perheenjäsenen koko perheeseen tarttuvaa masennusta tai lasten vastuun korostumista perheen asioiden hoidossa.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalihuoltoa toteutettaessa lapsen omatyöntekijän tai muun lapsen sosiaalipalveluista vastaavan työntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle ovat sosiaalityö, tukihenkilö tai tukiperhe, perhetyö ja vertaisryhmät. Lisäksi erityisen tuen tarpeessa olevalle nuorelle voidaan tarjota asumisen tukea. Käytössä on myös akuuttineuvonpito sosiaalityön välineenä.

Kouluterveydenhuollossa käytännössä kaikkia asiakasryhmän lapsia tulee arvioida erityisen tuen tarpeen näkökulmasta. Lisäksi on huolehdittava mm. infektio- ja tartuntatauti-eristyksestä, rokotosohjelman laatimisesta ja toteuttamisesta sekä tilattava vastaanottokäynneille tulkki. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen työntekijän tarve on arviolta 1,5-2 -kertainen, kun työskennellään maahanmuuttajataustaisen oppilaan kanssa.

Arviolta 15 prosenttia asiakasryhmän perheistä tarvitsee erityisen tuen palvelujen lisäksi lastensuojelun palveluja. Kansainvälistä suojelua saavat tarvitsevat myös psykiatrista tai psykoterapeuttista hoitoa traumaattisten (dissosiaatiohäiriöt, irrationaaliset pelkotilat) lieventämiseksi. Kidutettujen tai vaikeasti traumatisoituneiden lasten hoitoa ei ole julkisessa terveydenhuollossa helposti saatavissa. Myös aikuisten hoidon tarpeeseen vastaava Kidutettujen kuntoutuskeskus on ruuhkautunut. Julkisen terveydenhuollon osaamista ja resursseja tulee näiltä osin vahvistaa. Tulkkien käyttö ja kulttuuriset eroavaisuudet aiheuttavat haasteita asiakasperheiden kanssa työskenneltäessä.

Resurssitarpeet

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus on turvapaikanhakijoiden määrän kasvun johdosta myönnettyllä kotoutumisen erillismäärärahalta kyennyt vastaamaan vuonna 2016 lisääntyneen asiakaskunnan palvelutarpeeseen. Asiakaskunnan kasvaessa edelleen entisestään jatkuvan omatoinnituksen muuton ja erillisten vastaanottopäätösten (alikäisenä ilman huoltajaa saapuneet lapset sekä nyt esitetty perheiden vastaanotto) vuoksi, tulee sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle varata myös riittävät resurssit, joilla turvataan vastaanotettaville perheille lakisääteiset palvelut. Resurssitarpeita arvioitaessa on huomioitava sosiaalihuoltolain velvoitteet erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja henkilöiden palvelujen järjestämisessä.

Maahanmuuttoyksikön sosiaalityöntekijän asiakkuudessa on tällä hetkellä noin 140 taloutta, joista lapsiperheiden osuus on noin 25 prosenttia. Lapsiperheiden määrän kasvaminen lisää erityisen tuen tarpeessa

15.05.2017

Kj/10

olevien lasten määrää ja edellyttää vastuusosiaalityöntekijöiltä erityistä työskentelyä perheen lapsen kanssa vanhempien kotoutumisen edistämiseksi tehtävän työn lisäksi. Tämän vuoksi maahanmuuttoyksikköön tarvitaan lisää kaksi sosiaalityöntekijää ja yksi sosiaaliohjaaja 30 perheen vastaanottamista varten.

Kuntapaikan myöntäminen

Kuntapaikan myöntäminen edellä kuvatulle noin 30 perheelle on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa kertatona. Helsingin kaupungin vastaanotto on tarkoitettu transit-toiminnaksi ja perheiden jääminen Helsinkiin samalla periaatteella pysyväisratkaisuna ruuhkauttaisi vastaanottojärjestelmän. Lisäksi Helsinkiin saapuu jatkuvasti muualta Suomesta omatoimisesti oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita omatoimisesti, eikä ole odotettavissa, että omaehtoinen pääkaupunkiin muutto vähenisi lähivuosina. Edellisvuosien kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä lisää viiveellä Helsinkiin muuttavien määrää.

Lausuntopyyntö

Kaupunginhallitus on 16.1.2017 (§ 33) kokouksessaan palauttanut asian "Helsingin kaupungin linjaus kansainvälistä suojelua saavien vastaanoton täsmentämiseksi" valmisteluun siten, että "Helsinki myöntää kuntapaikan oleskeluluvan saaneille lapsiperheille, jotka ovat pääosan vastaanottoaikaa asuneet Helsingissä; tavoitteena turvata lasten koulupolut ja perheiden nopea kotoutuminen".

Lisätiedot

Anne Kuvaja, erityissuunnittelija, puhelin: 310 43444
anne.kuvaja(a)hel.fi

Sari Karisto, etelän aikuissosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 37579
sari.karisto(a)hel.fi

Asuntolautakunta 16.03.2017 § 13

HEL 2016-009812 T 00 01 06

Lausunto

Asuntolautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan sijoittumisen osalta:

Kuntapaikka vain lapsiperheille

Helsinki myöntää kuntapaikan oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijaperheille, jotka olivat tammikuussa 2017 asiakkaina Helsingin vastaanottokeskuksissa, ja joiden lapset ovat esi- tai perusopetuksessa Hel-

15.05.2017

Kj/10

singissä. Tämä kertaluonteinen kuntapaikkakiintiö purkaa vuosina 2015 ja 2016 tulleiden turvapaikanhakijoiden suuresta määrästä johtuvaa painetta eikä se riko normaalia käytäntöä tai avaa koko valtioneuvoston kuntapaikkajärjestelmää. Myöntäessään kuntapaikan kaupunki on velvollinen osoittamaan asunnon kuntapaikan saaneelle henkilölle.

Tammikuussa 2017 oli Helsingin vastaanottokeskuksissa asiakkaina 60 perhettä, joista 29 asui vastaanottokeskuksissa ja 31 yksityismajoituksessa. Maahanmuuttoyksikön mukaan tällä hetkellä näistä perheistä enää noin 30 kuuluu kertaluonteisen kuntapaikkakiintiön piiriin.

Perheiden asuttaminen

Asunnot järjestetään mahdollisuuksien mukaan niiltä alueilta, joissa perheiden lapset ovat esi- tai peruskouluissa, jotta lasten koulupolut tulevat turvatuiksi. Joskus perheet joutuvat kuitenkin ottamaan vastaan tarjotut asunnot sijainnista riippumatta. Asuttaminen pyritään hoitamaan kaikkien perheiden osalta vuoden 2017 loppuun mennessä.

Kuntapaikan saaneet perheet asutetaan ensisijaisesti maahanmuuttoyksikön tukiasuntoihin. Asunto-osasto vastaa yhdessä maahanmuuttoyksikön kanssa asuttamisesta ja järjestää tarvittaessa osalle perheistä kaupungin vuokra-asunnon. Maahanmuuttoyksikkö selvittää perheiden tilanteet ja lähettää tiedot perheistä asunto-osastolle sekä varmistaa, että perheillä on voimassaolevat asuntohakemukset.

Esittelijä

osastopäällikkö
Markku Leijo

Lisätiedot

Marjo Tapana, apulaisosastopäällikkö, puhelin: 310 34222
marjo.tapana(a)hel.fi

Varhaiskasvatusvirasto 15.3.2017

HEL 2016-009812 T 00 01 06

Kaupunginhallitus on 16.1.2017 kokouksessaan palauttanut asian Helsingin kaupungin linjaus kansainvälistä suojelua saavien vastaanoton täsmentämiseksi (16.1.2017 §33) valmisteluun siten, että "Helsinki myöntää kuntapaikan oleskeluluvan saaneille lapsiperheille, jotka ovat pääosan vastaanottoaikaa asuneet Helsingissä; tavoitteena turvata lasten koulupolut ja perheiden nopea kotoutuminen".

Kaupunginkanslia pyytää varhaiskasvatusvirastolta kirjallista lausuntoa linjausmuutoksen vaikutuksesta varhaiskasvatuksen palveluihin ja resurssitarpeisiin.

Turvapaikan hakijana olevia valmistavaa esiopetusta saavia lapsia on tällä hetkellä päiväkotien esiopetusryhmissä yhteensä yhdeksän lasta. Esiopetuspaikan keskimääräinen vuosikustannus on 7 200 euroa. Lapsista kaksi on valmistavan esiopetuksen lisäksi iltapäivät varhaiskasvatuksessa, joka nostaa vuosikustannuksen 12 000 euroon lasta kohden.

Helsinki saa toteutuneiden kulujen lisäksi laskennallista korvausta jokaisesta vastaanotetusta alle 7- vuotiaasta lapsesta 6 845 euroa vuodessa, joka yhdeksän lapsen osalta on yhteensä 61 605 euroa. Näiden yhdeksän valmistavaa esiopetusta saavan turvapaikan hakijana olevan lapsen vuosikustannukset koulupolun turvaamiseksi esiopetuksesta alkuopetukseen on yhteensä noin 74 400 euroa. Määrästä noin 13 000 euroa vuodessa on laskennallisten korvausten lisäksi tulevia toteutuneita kustannuksia.

Lisätiedot

Pasi Brandt, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 310 42527
pasi.brandt(a)hel.fi